
Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:1

Arvodesorgan för den nationella nivån och övriga ändringar i kyrkoordningen m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas kyrkostyrelsens skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.*, KsSkr 2014:3, avsnitt fem, om tillsättande av ett arvodesorgan på Svenska kyrkans nationella nivå, avsnitt sju, om övriga ändringar och rättelser, samt motion 2014:50, om antalet ledamöter i Svenska kyrkans arvodesnämnd.

I avsnitt fem i kyrkostyrelsens skrivelse föreslås ett tillsättande av det arvodesorgan för Svenska kyrkans nationella nivå som 2012 års kyrkomöte beslutade om inrättandet av. I motion 2014:50 föreslås att antalet ledamöter i arvodesorganet ska uppgå till högst fem, varav en ordförande. Utskottets förslag skiljer sig delvis från kyrkostyrelsens. Utskottet menar att ett lämpligt namn för arvodesorganet är Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån. Vidare föreslår utskottet att motion 2014:50 ska avslås, men att ledamotsantalet i arvodesnämnden ska utökas jämfört med kyrkostyrelsens förslag och uppgå till ett fast, udda antal. Utskottet föreslår därför, med anledning av motionen, att antalet ledamöter i arvodesnämnden ska uppgå till fem, varav en ordförande.

I avsnitt sju i kyrkostyrelsens skrivelse föreslås en rad ändringar och rättelser i kyrkoordningen. Även här skiljer sig utskottets förslag något från kyrkostyrelsens.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Innehåll

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Skrivelsens förslag	3
Motionens förslag.....	3
Arvodesorgan på den nationella nivå.....	4
Gällande ordning	4
Exempel från andra verksamheter	4
Uppdraget	5
Skrivelsen	6
Motionen.....	7
Övriga ändringar och rättelser	7
Utskottets överväganden	10
Arvodesorgan för den nationella nivå.....	10
Övriga ändringar i kyrkoordningen	11
Särskild mening	12
Bilaga 1 Ändringar i kyrkoordningen.....	13
Bilaga 2 Ändring i kyrkoordningen	19
Bilaga 3 Ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet	20
Bilaga 4 Ändringar i Ersättningsstadga.....	21
Bilaga 5 Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivå	22

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kr 2014:1

1. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt bilaga 1.
2. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) enligt bilaga 2.
3. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) enligt bilaga 3.
4. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till ändringar i Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) enligt bilaga 4.
5. Kyrkomötet beslutar att anta utskottets förslag till Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån enligt bilaga 5.
6. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:50.
7. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2014:50 att 2 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ska ha lydelse enligt *bilaga 5*.

Skrivelsens förslag

Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 5, Tillsättande av ett arvodesorgan på Svenska kyrkans nationella nivå

1. Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 11 §, av följande lydelse.
2. Kyrkomötet beslutar i fråga om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) att 4 kap. 13 § och 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.
3. Kyrkomötet beslutar i fråga om Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) att 4–5 och 9 §§ ska ha följande lydelse.
4. Kyrkomötet beslutar att Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska ha följande lydelse.

Kyrkostyrelsens skrivelse 2014:3, Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt 7, Övriga ändringar och rättelser

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 24 kap. 7 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 24 kap. 7 § ska utgå, samt

dels att 7 kap. 4 §, 8 kap. 8 §, 17 kap. 2 §, 32 kap. 10 §, 33 kap. 4 och 9 §§, 38 kap. 75 och 82 §§, 40 kap. 2 §, 42 kap. 2 §, 48 kap. 2–4 §§ och 54 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Motionens förslag

Motion 2014:50 av Bertil Persson

Kyrkomötet beslutar att 2 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska lyda: ”Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och högst fyra övriga ledamöter”.

Arvodesorgan på den nationella nivån

Gällande ordning

Arvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen regleras i en ersättningsstadga (Kyrkomötets beslut (2012:17) om Ersättningsstadga). Enligt stadgan kan arvode utgå som sammanträdesarvode och som ett fast årsarvode. Vidare regleras i stadgan ersättning för förlorad arbetsförtjänst, reseförmåner samt ersättning för barn tillsyn.

På den nationella nivån finns för närvarande tre nämnder som prövar frågor som rör Svenska kyrkan som helhet: Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans valprovsningsnämnd och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (se 10 kap. 8–10 §§ samt 14–16 kap. i kyrkoordningen). Vidare finns Läronämnden, som ska yttra sig innan kyrkomötet beslutar i ärenden som gäller bl.a. grundläggande bestämmelser om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära (se 11 kap. 16–17 §§).

Exempel från andra verksamheter

Trossamfund och ideella sammanslutningar

För Riksföreningen Pingst – fria församlingar i samverkan, är det Rådslaget som är det högsta beslutande organet. Rådslaget är ett årsmöte för föreningen dit församlingarna som ingår sänder ombud. Inga arvoden utgår till ombuden. Församlingarna betalar en rådslagsavgift för sitt ombuds deltagande i Rådslaget. Inte heller för styrelsen för Pingst utgår några arvoden.

För deltagare i Ekumeniakyrkans årliga kyrkokonferens utgår inte heller några arvoden, utan även här är det i stället fråga om en konferensavgift som betalas antingen av församlingen eller av ombuden själva. Det finns ett system för ett slags avgiftsutjämning, där de som anmäler sig till konferensen kan välja att betala lite extra som sedan kan fördelas till de ombud/församlingar som inte har råd med hela konferensavgiften. Inte heller för Ekumeniakyrkans kyrkostyrelse utgår några arvoden. Däremot har man nyligen beslutat om möjlighet för styrelsens ledamöter att få ersättning för förlorad arbetsinkomst, något som man inte tror kommer att utnyttjas i någon större utsträckning.

Det är Svenska Röda korsets riksstämma som, efter förslag från valberedningen, beslutar om arvoden för Svenska Röda korsets styrelseordförande. Till övriga styrelseledamöter och revisorer utgår ersättning för inkomstbortfall. Till riksstämmans ombud utgår inga arvoden. Viss reseersättning kan utgå för resor till och från riksstämman, men det betalas i så fall av den lokala kretsen.

Arvoden och ersättningar för förtroendevalda i Rädda Barnens styrelse fastslås av styrelsen själv. Till riksmötets ombud utgår inga arvoden, men däremot ersättning för resa, kost och logi under riksmötet.

Fackliga organisationer

Inom fackförbundet Vision finns det ingen enhetlighet rörande arvoden till förtroendevalda. Avdelningarna och klubbarna är egna juridiska personer som själva beslutar om ev. arvoden. Däremot har det beslutats om att rekommendationer om arvoden och ersättningar ska göras från centralt håll.

Landsorganisationen (LO) har ett uppdragsreglemente för traktamenten och måltidsavdrag gällande kongressens ombud. Vidare föreslår de kongressvalda revisorerna och LO:s ekonomichef (inalles fyra personer) kongressens övriga ersättningar, bl.a. ersättning för förlorad arbetsinkomst samt arvoden till kongressens presidium.

Sveriges universitetslärareförbund (SULF) har en arvodesnämnd som regleras i SULF:s stadgar. Nämnden består av tre personer, varav en ordförande. Nämndens ledamöter utses av förbundets kongress. Förbundsdirektören är nämndens sekreterare.

Kr 2014:1

Kommuner

På den kommunala sidan ser det olika ut från kommun till kommun. I de kommuner där man har valt att inrätta en arvodesnämnd för att bl.a. bereda arvodesfrågor verkar dessa vanligtvis bestå av tre ledamöter, varav en är ordförande. I vissa fall är ytterligare en av ledamöterna vice ordförande (se t.ex. reglementet för arvodesnämnden i Kungälv kommun).

Riksdagen

Till riksdagsledamöter och statsråd betalas arvoden ut månadsvis till ett belopp som fastställs av Riksdagens arvodesnämnd respektive Statsrådsarvodesnämnden. Till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna betalas lön ut månadsvis till ett belopp som bestäms av Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna. Dessa nämnder består av tre ledamöter, varav en ordförande. Nämndernas ledamöter utses av riksdagsstyrelsen (Riksdagens arvodesnämnd) samt av riksdagen (Statsrådsarvodesnämnden och Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorerna).

När Riksdagens arvodesnämnd tillkom uttalades bl.a. följande om nämndens ledamöter: ”Det är uppenbart att uppdraget är grannlaga och ställer stora krav på ledamöterna. Dessa måste därför ha stor integritet, betydande erfarenhet av samhällslivet och goda insikter i lönebildningen i Sverige.” (se Konstitutionsutskottets betänkande *Statsrådets och ledamöternas arvoden* 1993/94:KU11, bilaga 2: PM från Riksdagens Förvaltningskontor den 17 november 1993).

Uppdraget

I Kyrkorättsutskottets betänkande *Modernisering av ersättningsstadgan* (Kr 2010:5) ansåg utskottet att kyrkomötets presidium borde överväga att inrätta ett särskilt organ för att besluta om ersättningar för förtroendevalda på Svenska kyrkans nationella nivå.

I presidiets skrivelse *Ny ersättningsstadga* (PSkr 2012:1) anförde kyrkomötets presidium bl.a. följande.

Det finns anledning att regelbundet se över samtliga arvoden. Kyrkomötets presidium anser att det bör göras av ett fristående organ och föreslår därför att kyrkomötet ska besluta att inrätta ett särskilt organ som inför varje mandatperiod ska se över arvoden.

I Kyrkorättsutskottets betänkande *Ny ersättningsstadga* (Kr 2012:1) anförde utskottet bl.a. följande.

Kyrkorättsutskottet påtalade under 2010 års kyrkomöte att det rått oklarhet om formerna för beslut om ersättningar. Utskottet ansåg därför att det bör övervägas om ett särskilt organ bör inrättas för uppgiften. Kyrkomötets presidium anser att det finns anledning att regelbundet se över samtliga arvoden och föreslår att kyrkomötet inrättar ett särskilt organ som inför varje mandatperiod ska se över arvoden. Kyrkorättsutskottet finner den föreslagna modellen lämplig. Det är en fördel att ha ett fristående organ som ansvarar för samtliga arvodesfrågor rörande de

uppdrag som regleras i ersättningsstadgan. Kyrkorättsutskottet tillstyrker förslaget.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med presidiets förslag.

Skrivelsen

Om arvodesorganets uppgifter och uppbyggnad

I sin skrivelse *Ändringar i kyrkoordningen m.m.* (KsSkr 2014:3) menar kyrkostyrelsen att arvodesorganet bör ha att besluta om det belopp som sammanträdesarvudet ska uppgå till avseende förtroendevalda på den nationella nivån. Beloppet ska kunna vara olika för förtroendevalda i kyrkomötet jämfört med de organ som utses av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Kyrkostyrelsen menar dock att arvodesorganet inte bör besluta om sammanträdesarvudet avseende de egna ledamöterna, de fasta årliga arvoden till vissa utpekade funktioner, ersättning för förlorad arbetsförtjänst, reseförmåner, samt ersättning för barntillsyn. Dessa bör även fortsättningsvis regleras i ersättningsstadgan.

Kyrkostyrelsen föreslår att arvodesorganets ledamöter bör utses av kyrkomötet, i likhet med vad som annars gäller för de tre nämnder på den nationella nivån som prövar frågor som rör Svenska kyrkan som helhet.¹ Ärendet bör lämpligen beredas av kyrkomötets valberedning, i likhet med övriga val som ska förrättas av kyrkomötet (se 11 kap. 11 § i kyrkoordningen).

Vidare föreslår kyrkostyrelsen att arvodesorganet ska bestå av en ordförande och två övriga ledamöter, i likhet med de tre nämnder för arvoden och löner som är myndigheter under riksdagen. Ledamöternas arvode bör beslutas av kyrkomötets presidium och inte av arvodesorganet självt. Ordförandens fasta årliga arvode bör regleras i ersättningsstadgan, i likhet med vad som gäller för de ovan nämnda nämnderna på den nationella nivån. Kyrkostyrelsen menar att en lämplig nivå för ordförandens fasta arvode är 12,5 procent av ett basbelopp. Detta är lägre än för ordförandena i de tre nämnder på den nationella nivån som nämns ovan, men kyrkostyrelsen menar att arvodesnämndens uppgift i och för sig är grannlaga men mer begränsad än vad uppgifterna som ligger på de tre befintliga nämnderna är.

Arvodesorganets mandatperiod föreslås vara fyra år och överensstämma med de övriga nämndernas. Kyrkostyrelsen menar dock att det krävs en särreglering för organets första period, som föreslås sträcka sig fr.o.m. den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2017. På så vis kan arvodesorganet även denna första gång besluta om arvoden för det kommande kyrkomötets ledamöter och inte för det kyrkomöte som har utsett ledamöterna i fråga.

Närmare reglering av arvodesorganet

Vad gäller den närmare regleringen av arvodesorganet konstaterar kyrkostyrelsen att de tre nämnder som idag finns på den nationella nivån och som prövar frågor som rör Svenska kyrkan som helhet har var sitt kapitel i kyrkoordningen. Även om det vore det mest logiska att även det nya arvodesorganet regleras genom ett eget kapitel i kyrkoordningen menar kyrkostyrelsen att detta av praktiska skäl inte enkelt låter sig göras. Kyrkostyrelsen föreslår i stället en ordning med en portalparagraf gällande arvodesorganet i kyrkoordningen. Paragrafen föreslår kyrkostyrelsen ska läggas sist

¹ Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd.

i 10 kap. i kyrkoordningen och i sin tur hänvisa till en instruktion med närmare regler om arvodesorganet.

Instruktionen bör enligt kyrkostyrelsen utfärdas i form av en Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB) och innehålla motsvarande kyrkoordningsbestämmelser som finns för de tre nämnder på den nationella nivån som nämns ovan. Detta innebär bestämmelser avseende organets uppgift, sammansättning, hur val sker, vem som får fatta beslut, möjlighet till arbetsordning och överklagande av organets beslut.

Kyrkostyrelsen menar vidare att det behövs en reglering av vilket utskott i kyrkomötet som hanterar en ev. verksamhetsberättelse för organet. Det finns inga krav på att nämnderna på den nationella nivån avger sådana verksamhetsberättelser, men om de ändå väljer att göra detta, så bör det vara reglerat vilket utskott i kyrkomötet som hanterar vilken nämnds verksamhetsberättelse. Kyrkostyrelsen föreslår att Kyrkorättsutskottet hanterar organets verksamhetsberättelse, om organet väljer att avge en sådan. Detta föreslås framgå genom ett tillägg i kyrkomötets beslut (1999:3) om Arbetsordning för kyrkomötet.

Vidare föreslår kyrkostyrelsen ändringar i kyrkomötets beslut (2012:17) om Ersättningsstadga, så att det där framgår att ett arvodesorgan ska fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötet samt för alla övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen. Detta ska dock inte gälla arvodesorganets ledamöter, vars arvoden fastställs av kyrkomötets presidium. Vidare bör det fasta arvode som föreslås utgå till arvodesorganets ordförande framgå av Ersättningsstadgan.

Arvodesorganets namn

Kyrkostyrelsen föreslår att arvodesorganet ska få namnet Svenska kyrkans arvodesnämnd.

Motionen

I motion 2014:50 föreslås att kyrkomötet beslutar att 2 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd ska lyda: "Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och högst fyra övriga ledamöter".

Motionären menar att kyrkostyrelsens förslag på tre ledamöter i arvodesnämnden skulle kunna leda till att exempelvis de tre största nomineringsgrupperna skulle kunna nominera ledamöter till arvodesnämnden medan övriga grupper skulle stå utanför. Motionären menar att nämnden ska bestå av en ordförande och högst fyra övriga ledamöter och att det sedan får ankomma på kyrkomötet att utifrån nomineringsgruppernas storlek besluta om de tre, fyra eller fem största nomineringsgrupperna ska vara representerade i nämnden.

Motionären efterlyser vidare en jämförelse med hur arvodena bestäms i exempelvis fackliga organisationer och ideella sammanslutningar.

Övriga ändringar och rättelser

Skrivelsen

Upphävande av 24 kap. 7 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 24 kap. 7 § i kyrkoordningen klargör, genom en hänvisning till 42 kap. 9 § i kyrkoordningen, att även den som inte tillhörde Svenska kyrkan i vissa fall får begravas enligt Svenska kyrkans ordning. Hänvisningen till 42 kap. 9 § är emellertid felaktig till följd av att bestämmelsen i 42 kap. 9 § i kyrkoordningen fått en ändrad lydelse genom beslut av 2012 års kyrkomöte (KsSkr 2012:5). Innebörden

av 24 kap. 7 § framgår dock redan av 24 kap. 1 a § 2 st. Kyrkostyrelsen föreslår därför dels att 24 kap. 7 § upphävs, dels att rubriken närmast före 24 kap. 7 § utgår.

Ändringar i 7 kap. 4 §, 33 kap. 4 § samt 38 kap. 75 och 82 §§ i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 38 kap. 16 a § i kyrkoordningen, enligt vilken stiftsfullmäktige hade möjlighet att besluta om inskränkt valbarhet vid val till stiftsfullmäktige, upphävdes genom kyrkomötets beslut 2013 (motion 2013:40, betänkande O 2013:4, SvKB 2013:6). Eftersom bestämmelsen upphört krävs följdändringar i de kyrkoordningsbestämmelser som hänvisar till bestämmelsen om inskränkt valbarhet vid stiftsfullmäktigeval, nämligen 7 kap. 4 §, 33 kap. 4 §, samt 38 kap. 75 och 82 §§ i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen föreslår att nämnda bestämmelser ändras på så sätt att hänvisningarna till 38 kap. 16 a § utgår.

Ändringar i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen handlar om den behörighetsprövning som Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska göra avseende de kandidater som erhållit röster i det nomineringsval som föregår ett biskopsval. Enligt bestämmelsens ordalydelse görs inget undantag för kandidater som redan är vigda till biskopar, vilket med en strikt tolkning av bestämmelsen innebär att en biskop som kandiderar i ett biskopsval, måste behörighetsprövas på nytt. Det är enligt kyrkostyrelsen inte en tillfredsställande ordning och kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelsen förtydligas genom ett tillägg som klargör att den som redan är vigd till biskop inte ska behörighetsförklaras. I bestämmelsens andra stycke anges att röster i valet bara får avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas. I likhet med den föreslagna ändringen av bestämmelsens första stycke, föreslår kyrkostyrelsen att andra stycket ändras på så sätt att röster får avges, inte bara på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas, utan även på de kandidater som redan är vigda till biskopar.

Ändringar i 17 kap. 2 § i kyrkoordningen

Före den 1 januari 2014 fanns bestämmelser om vilka som får ta del av de kyrkliga handlingarna konfirmation, vigsel och begravning under avdelningen Ekonomi och egendom, i 42 kap. i kyrkoordningen. Kyrkomötet beslutade dock år 2012 att dessa bestämmelser skulle flyttas till kyrkoordningens gudstjänstavdelning (KsSkr 2012:5). Bestämmelserna kom således att föras in i respektive kapitel om konfirmation, vigsel och begravning. Hänvisningen till 42 kap. som finns i 17 kap. 2 § ändrades dock inte. Kyrkostyrelsen föreslår därför att hänvisningen till 42 kap. rättas till att istället avse 22–24 kap. i kyrkoordningen.

Ändringar i 32 kap. 10 § i kyrkoordningen

Bestämmelsen i 32 kap. 10 § i kyrkoordningen innefattar en rätt för diakoner att inom ramen för sin anställning, alltså på arbetstid, delta i vissa överläggningar och val. Motsvarande bestämmelse för präster finns i 31 kap. 10 § i kyrkoordningen. En skillnad bestämmelserna emellan är att rätten till deltagande för präster även omfattar val av biskop. Diakoner gavs rösträtt i biskopsval genom beslut av 2009 års kyrkomöte (SKU 2008:1, KsSkr 2009:5). Någon rätt till deltagande i biskopsvalen på arbetstid kom dock aldrig att införas i 32 kap. 10 § och därmed föreligger i dagsläget en skillnad mellan präster och diaconers rätt att delta i överläggningar och val på arbetstid. Denna skillnad är enligt kyrkostyrelsen inte ändamålsenlig och kyrkostyrelsen menar att det torde vara ett förbiseende. Med hänvisning till den

rösträtt som tillkommer diakoner vid biskopsval föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 32 kap. 10 § ändras på så sätt att diakoners rätt till deltagande i överläggningar och val på arbetstid även omfattar val av biskop.

Ändringar i 33 kap. 9 § och 48 kap. 4 § i kyrkoordningen

Vid 2012 års kyrkomöte beslutades bl.a. att det inte ska finnas andra nämnder än valnämnder på lokal nivå. Valnämnd ska, enligt 38 kap. 3 § i kyrkoordningen, finnas i varje församling respektive pastorat (KsSkr 2012:5, SvKB 2012:14). Med anledning av den nya lokala strukturen beslutade kyrkomötet 2012 också om anpassningar i bestämmelsen om valbarhetshinder till följd av viss kyrklig anställning i 33 kap. 9 § i kyrkoordningen samt om anpassningar i bestämmelsen om valbarhetshinder för revisorer på lokal nivå i 48 kap. 4 § i kyrkoordningen. I samband med justering av bestämmelserna togs också valbarhetshinder för nämnder bort, d.v.s. även avseende valnämnd. Kyrkostyrelsen menar att det i förarbetena inte finns något som tyder på att det varit avsett. I specialkommentarerna anges att anpassningar och följdändringar gjorts i förhållande till förändringarna i den lokala strukturen (SKU 2011:2, KsSkr 2012:5, O 2012:2). Kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelserna i 33 kap. 9 § respektive 48 kap. 4 § i kyrkoordningen ändras på så sätt att valbarhetshinder, liksom tidigare, även omfattar valnämnd i församling och pastorat.

Ändringar i 40 kap. 2 § i kyrkoordningen

Den 1 januari 2014 bytte lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. namn till Kulturmiljölag (1988:950) (SFS 2013:548). Som en följd av detta föreslår kyrkostyrelsen att bestämmelsen i 40 kap. 2 § i kyrkoordningen justeras.

Ändringar i 42 kap. 2 § i kyrkoordningen

I bestämmelsen i 42 kap. 2 § i kyrkoordningen, andra stycket, finns en hänvisning till lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund avseende sättet för beräkning av kyrkoavgiften. Idag hänvisas till 4 § i nämnd lag, vilket rätteligen ska vara 3 §. Kyrkostyrelsen föreslår att den felaktiga hänvisningen rättas.

Ändringar i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen

Enligt revisionsbestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen ska kyrkofullmäktige utse en auktoriserad revisor eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen. Genom en ändring i revisorslagen (2001:883), som trädde i kraft den 1 juni 2013, togs emellertid möjligheten att bli godkänd revisor med revisorsexamen bort (prop. 2012/13:61, SFS 2013:217). Med hänvisning till det anförda menar kyrkostyrelsen att 48 kap. 2 § i kyrkoordningen behöver anpassas till revisorslagens nya reglering och föreslår därför att bestämmelsen justeras på så sätt att benämningen ”godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen” utgår.

Bestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen fick sin nuvarande lydelse genom beslut i kyrkomötet 2011 och trädde i kraft den 1 januari 2013 (SvKB 2011:2). Enligt den bestämmelse som tidigare gällde, 48 kap. 1 § andra stycket, skulle kyrkofullmäktige utse minst tre revisorer och lika många ersättare. Begreppet ”minst” har alltså utgått i den nu gällande 48 kap. 2 §. Detta är något som väckt frågor vid tillämpningen av bestämmelsen eftersom det visat sig finnas behov av att kunna välja fler än två revisorer utöver den auktoriserade. Borttagandet av begreppet ”minst” har inte berörts i förarbetena och synes därför inte ha skett med avsikt (KsSkr 2011:6, EE 2011:1). Kyrkostyrelsen ser ingen anledning till att församlingar eller pastorat ska vara förhindrade att välja fler än två revisorer utöver den auktori-

serade revisorn. I syfte att undvika oklarheter i frågan föreslår kyrkostyrelsen att begreppet ”minst” åter förs in i bestämmelsen.

Kyrkostyrelsen har inte berört frågan eller föreslagit någon ändring i den för stiftsfullmäktige motsvarande bestämmelsen i 50 kap. 1 § i kyrkoordningen.

Ändringar i 48 kap. 3 § i kyrkoordningen

Kyrkostyrelsen har ovan föreslagit att bestämmelsen i 48 kap. 2 § i kyrkoordningen ändras genom att benämningen ”godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen” utgår. Som en konsekvens av det och med samma motivering föreslår kyrkostyrelsen att även benämningen ”godkänd revisor” utgår ur bestämmelsen om valbarhet till uppdrag som revisor i en församling, 48 kap. 3 § i kyrkoordningen.

Ändringar i 54 kap. 2 § i kyrkoordningen

Nu gällande skollag (2010:800) trädde i kraft den 1 augusti 2010 och ersatte den tidigare gällande skollagen (1985:1100) (SFS 2010:801). Patientsäkerhetslagen (2010:659) trädde i kraft den 1 januari 2010 och ersatte den tidigare gällande lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (SFS 2010:659). I 54 kap. 2 § i kyrkoordningen hänvisas fortfarande till de tidigare gällande, nu upphävda, lagarna. Eftersom det fortfarande är relevant att hänvisa till bestämmelser i de aktuella lagarna föreslår kyrkostyrelsen att nämnda paragraf justeras.

Övrigt

Det bör särskilt noteras att beslut om ändring av bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen i enlighet med 11 kap. 19 § i kyrkoordningen kräver antingen att minst tre fjärdedelar av de röstande är ense om beslutet eller två likalydande beslut med enkel majoritet, där det andra beslutet ska fattas vid kyrkomötets andra sammanträde året efter att val till kyrkomötet har ägt rum.

Utskottets överväganden

Arvodesorgan för den nationella nivån

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att bifalla utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, Arbetsordning för kyrkomötet och Ersättningsstadga.

Kyrkomötet beslutar att bifalla utskottets förslag till Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån.

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:50.

Kyrkomötet beslutar, med anledning av motion 2014:50, att Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ska bestå av fem ledamöter, varav en ordförande.

Utskottet konstaterar att beslutet om att inrätta ett arvodesorgan för förtroendevalda på den nationella nivån fattades av 2012 års kyrkomöte och att det nu är frågan om ett tillsättande av ett sådant organ.

Utskottet finner att kyrkostyrelsens förslag gällande organets uppgifter och utformning i huvudsak är ändamålsenliga. Däremot finner utskottet att det av kyrkostyrelsen föreslagna namnet ”Svenska kyrkans arvodesnämnd” är något missvisande. Om man jämför med de övriga tre nämnder på den nationella nivån som benämns Svenska kyrkans nämnder, så är de alla sådana som prövar frågor som

rör Svenska kyrkan som helhet. Då det i detta fall inte är frågan om en nämnd som beslutar om arvoden för *hela* trossamfundet, utan enbart för förtroendevalda på Svenska kyrkans nationella nivå, så bör arvodesorganets namn i stället vara ”Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån”. De föreslagna bestämmelserna bör således justeras i enlighet med detta.

Vidare menar utskottet att motionären i motion 2014:50 uppmärksammar en viktig fråga avseende antalet ledamöter i den nya arvodesnämnden. Att öka antalet ledamöter från det av kyrkostyrelsen föreslagna tre, menar utskottet kan ge nämndens beslut ökad legitimitet. Däremot menar utskottet, till skillnad från motionären, att ett fast, udda antal ledamöter ska regleras i instruktionen. Om man, som motionären föreslår, gör antalet ledamöter i nämnden mer valfritt, finns risken att antalet ledamöter fastställs till ett jämnt antal. Ett problem med ett jämnt antal ledamöter är att det i vissa fall kan leda till att ett majoritetsbeslut inte kan fattas. Utskottet föreslår därför att antalet nämndledamöter ska fastställas i instruktionen till fem stycken, varav en är ordförande.

Övriga ändringar i kyrkoordningen

Utskottets förslag: Kyrkomötet bifaller utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Det har kommit till Kyrkorättsutskottets kännedom att det sker en översyn av den kommunala revisionen samt att det har skett förändringar i FAR:s revisionsrekommendationer. Därför anser utskottet att den av kyrkostyrelsen föreslagna ändringen av 48 kap. 2 § andra stycket i kyrkoordningen bör anstå till dess en eventuell översyn av hela 48 kap. aktualiseras. I övrigt medför förslaget nödvändiga förtydliganden, rättelser och konsekvensändringar med anledning av tidigare fattade beslut och bör därför i dessa delar bifallas.

Det noteras dock särskilt att beslut om ändring av bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen, i enlighet med 11 kap. 19 § i kyrkoordningen, kräver antingen att minst tre fjärdedelar av de röstande är ense om beslutet eller två likalydande beslut med enkel majoritet, där det andra beslutet ska fattas vid kyrkomötets andra sammanträde året efter att val till kyrkomötet har ägt rum.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilanderesson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Det är sedan tidigare beslutat att ett särskilt utskott eller nämnd ska ta över frågan om arvoden till ledamöter i kyrkomötet. Detta framförallt eftersom ledamöterna ska slippa besluta om sina egna arvoden. Att den tidigare ordningen inte varit optimal är en uppfattning som Sverigedemokraterna delar. Den tidigare ordningen har, enligt mig, bland annat resulterat i orimligt höga arvoden och det är på tiden att något görs för att komma ner på mer rimliga nivåer. Jag ser därför positivt på att frågan flyttas från kyrkomötets ledamöter. Jag hade gärna sett att arvodet låsts mot någon form av indexhöjning, så att arvoden inte behöver bli en ständigt återkommande diskussion. Exakt hur detta ska gå till har jag inte något färdigt svar på men jag kan tänka mig flera olika modeller, som till exempel att arvodet motsvarar en genomsnittlig prästs dagslön eller att arvodet är satt i procent av basbeloppet. Jag är av uppfattningen att arvoden ska vara rimliga i förhållande till arbetsbördan och på en nivå som inte sticker i ögonen på en vanlig arbetare.

Det är också min uppfattning att den nya nämnden bör hantera alla arvoden och ersättningar, så som ersättning för barnomsorg och arvode för presidieuppdrag, då dessa bör vara i relation till ledamöternas ersättningar.

Mikael Eskilandersson

Bilaga 1

Ändringar i kyrkoordningen

Kr 2014:1
Bilaga 1

Härigenom föreslås i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1)

dels att 24 kap. 7 § ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 24 kap. 7 § ska utgå,

dels att 7 kap. 4 §, 8 kap. 8 §, 17 kap. 2 §, 32 kap. 10 §, 33 kap. 4 och 9 §§, 38 kap. 75 och 82 §§, 40 kap. 2 §, 42 kap. 2 §, 48 kap. 2–4 §§ och 54 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap. Stiftsfullmäktige, stiftsstyrelsen och nämnderna

Antalet ledamöter och ersättare

4 § Stiftsfullmäktige fastställer antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige. Antalet ledamöter ska bestämmas till ett udda tal och till minst 41.

Antalet ersättare ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje nomineringsgrupp får i stiftsfullmäktige *eller i varje valkrets om stiftsfullmäktige enligt 38 kap. 16 a § har beslutat att valbarheten ska vara inskränkt till valkretsen*. Om det då uppkommer ett decimaltal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Det ska alltid utses minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har något mandat.

Antalet ersättare ska utgöra en viss andel, dock högst hälften, av det antal platser som varje nomineringsgrupp får i stiftsfullmäktige. Om det då uppkommer ett decimaltal, avrundas detta till närmast högre hela tal. Det ska alltid utses minst två ersättare från varje nomineringsgrupp som har något mandat.

8 kap. Biskopen

8 § Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska utifrån bestämmelserna i 25 kap. 2 § första stycket pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhållit röster i nomineringsvalet. Prövningen ska omfatta de kandidater som erhållit fem procent eller mera av rösterna. Om möjligt ska dock minst fem kandidater bli behörigförklarade.

I valet får röster bara avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas.

8 § Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska utifrån bestämmelserna i 25 kap. 2 § första stycket pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhållit röster i nomineringsvalet. Prövningen ska omfatta de kandidater som erhållit fem procent eller mera av rösterna *och som inte redan är vigda till biskop*. Om möjligt ska dock minst fem kandidater bli behörigförklarade.

I valet får röster bara avges på dem som Ansvarsnämnden förklarat behöriga att biskopsvigas, *eller på de kandidater som redan är vigda till biskopar*.

17 kap. Gudstjänstliv

Gudstjänstens öppenhet och tillgänglighet

2 § Svenska kyrkans gudstjänster är öppna för alla.

Den som tillhör Svenska kyrkan har rätt att i sin församling bli delaktig av de kyrkliga handlingarna dop, bikt, konfirmation, vigsel och begravning enligt vad som föreskrivs i denna kyrkoordning.

Bestämmelser om möjligheterna att i en annan församling bli delaktig av kyrkliga handlingar finns i 42 kap.

Bestämmelser om möjligheterna att i en annan församling bli delaktig av kyrkliga handlingar finns i 22–24 kap.

24 kap. Begravning

Begravningsgudstjänst för den som inte tillhörde Svenska kyrkan

7 § Att även den som inte tillhörde Svenska kyrkan i vissa fall får begravas enligt Svenska kyrkans ordning framgår av 42 kap. 9 §.

32 kap. Uppdraget som diakon

Rätt att delta i överläggningar, val m.m.

10 § Den som är anställd som diakon i Svenska kyrkan har rätt att inom ramen för sin anställning delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost samt i val av ledamot i domkapitlet.

10 § Den som är anställd som diakon i Svenska kyrkan har rätt att inom ramen för sin anställning delta i överläggningar på kallelse av biskop eller kontraktsprost samt i val av biskop och av ledamot i domkapitlet.

33 kap. Kyrkans förtroendevalda

Valbarhet

4 § Valbar till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast på dagen för valet. Härtill ska den som väljs vara folkbokförd i

1. församlingen, om det gäller val till en församling som inte ingår i ett pastorat,
2. en församling som ingår i pastoratet, om det gäller val till pastoratet eller till en församling i pastoratet, eller
3. en församling inom stiftet, om det gäller val till stiftet.

Den som tillhör en icke-territoriell församling är vid val till församling inte valbar till den församling där han eller hon är folkbokförd utan i stället till den icke-territoriella församlingen. Vid val till pastorat är hon eller han endast valbar till det pastorat där den icke-territoriella församlingen ingår.

Det finns ytterligare bestämmelser om *valbarhet vid val till stiftsfullmäktige i 38 kap. 16 a §*, direkta val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a § och indirekta val till kyrkomötet i 39 kap. 20 §.

Om valbarhetshinder i vissa fall finns bestämmelser i 5–9 §§.

Det finns ytterligare bestämmelser om valbarhet vid direkta val till kyrkomötet i 38 kap. 19 a § och indirekta val till kyrkomötet i 39 kap. 20 §.

- 9 § Förutom det som anges i 5–8 §§ gäller följande valbarhetshinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattning beräknat för en period på fem månader.
1. Den som är anställd av en församling är inte valbar till församlingens kyrkoråd.
 2. Den som är anställd av ett pastorat är inte valbar till pastoratets kyrkoråd. Han eller hon är inte heller valbar till församlingsrådet i en församling som ingår i pastoratet.
 3. Den som är anställd av ett stift är inte valbar till stiftsstyrelsen eller någon av stiftets nämnder.
 4. Den som är anställd på nationell nivå är inte valbar till kyrkostyrelsen eller någon nämnd på nationell nivå.

- 9 § Förutom det som anges i 5–8 §§ gäller följande valbarhetshinder för förtroendeuppdrag. Hindren gäller för alla kyrkligt anställda som har en tjänstgöringsgrad över 20 procent av heltid för sin befattning beräknat för en period på fem månader.
1. Den som är anställd av en församling är inte valbar till församlingens kyrkoråd *eller valnämnd*.
 2. Den som är anställd av ett pastorat är inte valbar till pastoratets kyrkoråd *eller valnämnd*. Han eller hon är inte heller valbar till församlingsrådet i en församling som ingår i pastoratet.
 3. Den som är anställd av ett stift är inte valbar till stiftsstyrelsen eller någon av stiftets nämnder.
 4. Den som är anställd på nationell nivå är inte valbar till kyrkostyrelsen eller någon nämnd på nationell nivå.

Bestämmelserna om valbarhetshinder för anställda ska på motsvarande sätt tillämpas för den som är uppdragstagare.

38 kap. Direkta val

- 75 § Om en nomineringsgrupp i någon valkrets har fått fler mandat än som motsvarar antalet kandidater för nomineringsgruppen på grupp- och kandidatförteckningen gäller följande.
1. Vid val till kyrkomötet ska det överskjutande mandatet vara obesatt.
 2. Vid val till stiftsfullmäktige ska det överskjutande mandatet med

- 75 § Om en nomineringsgrupp i någon valkrets har fått fler mandat än som motsvarar antalet kandidater för nomineringsgruppen på grupp- och kandidatförteckningen gäller följande.
1. Vid val till kyrkomötet ska det överskjutande mandatet vara obesatt.
 2. Vid val till stiftsfullmäktige ska det överskjutande mandatet med

tillämpning av 86 § flyttas till en annan valkrets. Kan mandatet inte tillsättas på detta sätt ska det vara obesatt under valperioden. *Om valbarheten är inskränkt till valkretsen ska dock det över-skjutande mandatet vara obesatt.*

tillämpning av 86 § flyttas till en annan valkrets. Kan mandatet inte tillsättas på detta sätt ska det vara obesatt under valperioden.

Hur ersättare inträder i tjänst i stiftsfullmäktige och kyrkomötet

82 § Ersättarna inträder till tjänstgöring vid förhinder för ledamot tillhörande samma nomineringsgrupp i valkretsen i den ordning de har utsetts enligt 79 §.

Om nomineringsgruppens samtliga ersättare i valkretsen i stiftsfullmäktige är förhindrade att inställa sig till tjänstgöring ska den ersättare inträda som har utsetts för nomineringsgruppen i någon annan valkrets, efter den grund som nyss har sagts. Därvid har den ersättare företräde som har utsetts i den valkrets där nomineringsgruppens röstetal är högst.

Bestämmelserna i andra stycket gäller inte om stiftsfullmäktige har beslutat om inskränkt valbarhet enligt 16 a §.

40 kap. Kyrkobyggnader

Vård av kyrkobyggnader och deras inventarier

2 § Kyrkobyggnader och deras inventarier ska underhållas så att de kan tjäna sitt ändamål. I *lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.* finns ytterligare bestämmelser om vården av kyrkobyggnader och inventarier.

Kyrkobyggnaderna ska hållas tillgängliga för allmänheten.

Kyrkoherden och en kyrkvård ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i *lagen om kulturminnen m.m.*

Kyrkvärden ska utses av kyrkorådet, om det är en församling som inte ingår i ett pastorat, eller av församlingsrådet. Han eller hon utses bland de kyrkvårdar som är ledamöter eller ersättare i kyrkorådet eller i församlingsrådet.

Kyrkoherden får utse någon annan präst som arbetar i församlingen att ansvara i stället för kyrkoherden.

2 § Kyrkobyggnader och deras inventarier ska underhållas så att de kan tjäna sitt ändamål. I *kulturmiljölagen (1988:950)* finns ytterligare bestämmelser om vården av kyrkobyggnader och inventarier.

Kyrkoherden och en kyrkvård ansvarar för kyrkobyggnadernas inventarier i enlighet med bestämmelserna i *kulturmiljölagen*.

42 kap. Kyrkoavgift och ersättning för kyrkliga handlingar

Kr 2014:1
Bilaga 1

Kyrkoavgift

2 § Av 7–8 §§ lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan framgår att den som tillhör Svenska kyrkan ska betala lokal och regional kyrkoavgift samt vem som ska besluta om kyrkoavgift.

Av 4 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund framgår att kyrkoavgiften ska beräknas på samma underlag som den kyrkotillhöriges kommunala inkomstskatt beräknas på.

Av 3 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund framgår att kyrkoavgiften ska beräknas på samma underlag som den kyrkotillhöriges kommunala inkomstskatt beräknas på.

48 kap. Revision och granskning av församlingar och pastorat

Val av revisorer

2 § Kyrkofullmäktige ska utse en auktoriserad revisor *eller en godkänd revisor som har avlagt revisorsexamen* för att granska verksamheten under en tidsperiod om längst fyra år. Till sådan revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

Kyrkofullmäktige ska, utöver den revisor som ska utses enligt första stycket, välja ytterligare två revisorer. Valet ska förrättas av nyvalda kyrkofullmäktige det år ordinarie kyrkoval har ägt rum, för att granska verksamheten under de fyra följande åren.

Den revisor som utses enligt första stycket ska även utses till revisor för dotterföretag.

2 § Kyrkofullmäktige ska utse en auktoriserad revisor för att granska verksamheten under en tidsperiod om längst fyra år. Till sådan revisor får även ett registrerat revisionsbolag utses.

Valbarhet

3 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast vid valtillfället. Bestämmelsen gäller ej auktoriserad *eller godkänd* revisor.

3 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast vid valtillfället. Bestämmelsen gäller ej auktoriserad revisor.

Valbarhetshinder

4 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är inte den som
1. är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige eller kyrkorådet i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i ett församlingsråd inom pastoratet,
2. är ledamot eller ersättare i

4 § Valbar till uppdrag som revisor i en församling är inte den som
1. är ledamot eller ersättare i kyrkofullmäktige, kyrkorådet eller *valnämnden* i församlingen eller, om församlingen ingår i ett pastorat, i ett församlingsråd inom pastoratet,

domkapitlet i det stift som församlingen ligger i,
3. är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagandemänd.

2. är ledamot eller ersättare i domkapitlet i det stift som församlingen ligger i,
3. är ledamot eller ersättare i Svenska kyrkans överklagandemänd.

54 kap. Undantag från offentlighet för handlingar m.m.

Förbud mot att röja personliga och känsliga uppgifter

2 § I kyrkans församlingsvårdande verksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskilds personliga förhållanden. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider men.

Av socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (1985:1100) och lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter.

Av socialtjänstlagen (2001:453), skollagen (2010:800) och patient-säkerhetslagen (2010:659) framgår att förbud mot att röja uppgifter också gäller i vissa verksamheter.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 2

Ändring i kyrkoordningen

Kr 2014:1
Bilaga 2

Härigenom föreslås i fråga om kyrkoordningen (SvKB 1999:1) att det ska införas en ny paragraf, 10 kap. 11 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap. Den nationella nivåns uppdrag

11 § Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån är ett särskilt organ för att fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen.

Arvoden för arvodesnämndens ledamöter regleras i Ersättningsstadgan (SvKB 2012:17).

Arvodesnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i instruktionen för nämnden.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 3

Ändringar i Arbetsordning för kyrkomötet

Härigenom föreslås i fråga om Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) att 4 kap. 13 § och 7 kap. 1 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. Ärendenas beredning

13 § Kyrkorättsutskottet bereder ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten och den kulturhistoriskt värdefulla egendomen samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen.

*Kyrkorättsutskottet bereder
också av Svenska kyrkans
arvodesnämnd för den nationella
nivån till kyrkomötet överlämnade
verksamhetsberättelser.*

Kyrkorättsutskottet ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller i en motion. Det finns ytterligare bestämmelser om yttranden från kyrkorättsutskottet i 21 §.

För att yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen får kyrkorättsutskottet sammanträda innan årets första kyrkomötessammanträde har öppnats.

7 kap. Arvoden

1 § Ledamöter av kyrkomötet samt förtroendevalda som utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen har rätt till arvode och ersättning.

*Som framgår av 10 kap. 11 § i
kyrkoordningen (SvKB 1999:1)
ska Svenska kyrkans arvodes-
nämnd för den nationella nivån
fastställa sammanträdesarvoden
för kyrkomötets ledamöter samt
för de övriga förtroendevalda som
har utsetts av kyrkomötet eller
kyrkostyrelsen, dock inte för
arvodesnämndens ledamöter.*

Närmare bestämmelser om arvoden och ersättningar meddelas av kyrkomötet i särskilt beslut.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 4

Ändringar i Ersättningsstadga

Kr 2014:1
Bilaga 4

Härigenom föreslås i fråga om Ersättningsstadga (SvKB 2012:17) att 4–5 och 9 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Sammanträdesarvoden

4 § *Sammanträdesarvodet till kyrkomötets ledamöter utgår med ett belopp som motsvarar 3 procent av ett basbelopp.*

4 § *Sammanträdesarvode till kyrkomötets ledamöter utgår med ett belopp som Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställer.*

5 § *Sammanträdesarvodet till ledamöter i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen utgår med ett belopp som motsvarar 2 procent av ett basbelopp.*

5 § *Sammanträdesarvode till ledamöter i organ som är utsedda av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, förutom till arvodesnämndens ledamöter, utgår med ett belopp som Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställer.*
Sammanträdesarvode till ledamöter i Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån utgår med ett belopp som kyrkomötets presidium fastställer.

Fasta arvoden

9 § Till ordföranden i Svenska kyrkans överklagandenämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 125 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp.

Till ordföranden i Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp.

Till ordföranden i Svenska kyrkans valprovsnämnd utgår ett fast årligt arvode motsvarande 25 procent av ett basbelopp och till dess vice ordförande ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp.

Till ordföranden i Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån utgår ett fast årligt arvode motsvarande 12,5 procent av ett basbelopp.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Bilaga 5

Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Härigenom föreslås införandet av en ny instruktion, Instruktion för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån, av följande lydelse.

Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

- 1 § Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för de övriga förtroendevalda som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Nämndens sammansättning

- 2 § Arvodesnämnden ska bestå av en ordförande och fyra övriga ledamöter.

Val till arvodesnämnden

- 3 § Ledamöterna väljs av kyrkomötet för fyra år, räknat från och med den 1 januari året efter valåret.
- Om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden, ska ett fyllnadsval hållas för den tid som återstår.

Vem som får fatta beslut

- 4 § Arvodesnämnden är beslutförför när samtliga ledamöter är närvarande.
- I en arbetsordning får nämnden besluta om de närmare formerna för sitt arbete.

Överklagande

- 5 § Arvodesnämndens beslut får inte överklagas.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015. När kyrkomötet första gången förrättar val till Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån ska valet avse tiden fr.o.m. den 1 januari 2016 t.o.m. den 31 december 2017.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:2

Rikstäckande verksamhet

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2014:24 med förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram mätbara definitioner av begreppet ”rikstäckande verksamhet”. Kyrkorättsutskottet konstaterar att ett tydliggörande av innebörden av begreppet ”rikstäckande verksamhet” är en nödvändig del i den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem. Det är således inte angeläget att i dagsläget ålägga också kyrkostyrelsen att närmare definiera begreppet. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:24.

Motionens förslag

Motion 2014:24 av Dan Sarkar och Anders Roos, Definiera ”rikstäckande verksamhet”

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram mätbara definitioner av begreppet ”rikstäckande verksamhet”.

Bakgrund

I arbetet med relationsförändringen mellan stat och kyrka betonades det att rikstäckningen utgör en av de grundläggande egenskaper som formar Svenska kyrkans identitet. Regeringen framhöll i sin skrivelse till 1995 års kyrkomöte (RegSkr 1995:1) att utgångspunkten för reformen var att kyrkan skulle kvarstå som en öppen, demokratisk och rikstäckande folkkyrka. Andra kyrkolagsutskottet bekräftade i sitt betänkande, som antogs av kyrkomötet (2 KL 1995:1, kskr. 1995:15), att Svenska kyrkan delade denna uppfattning.

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan är alltså en del i den överenskommelse som träffades mellan staten och Svenska kyrkan i samband med relationsförändringen. Lagen innehåller sådant som är väsentligt för att beskriva Svenska kyrkans särskilda karaktär och är ett uttryck för Svenska kyrkans syn på sig själv.

Begreppen ”riksomfattande” och ”rikstäckande”

Kyrkolagen (1992:300) som gällde fram till år 2000 stadgade (2 kap. 2 §) att Svenska kyrkan genom sina församlingar upprätthåller en på demokratisk grund uppbyggd riksomfattande verksamhet. Bestämmelsen härstammade närmast från 1982 års lag

om Svenska kyrkan. Inte vid någon av dessa lagars stiftande angavs det närmare vad som avsågs med begreppet ”riksomfattande”. Förslaget att använda begreppet ”rikstäckande” istället för ”riksomfattande” lades fram av Kyrkoberedningen i betänkandet *Staten och trossamfunden* (SOU 1994:42). I beredningens förslag till den nu gällande lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan angavs om den ”rikstäckande verksamheten” detsamma som angavs om den ”riksomfattande verksamheten” i förarbetena till kyrkolagen (1992:300).

I regeringens proposition *Staten och trossamfunden – bestämmelser om Svenska kyrkan och andra trossamfund* (prop. 1997/98:116), som föregick bland annat den nu gällande lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, framhöll regeringen som en förutsättning för att Svenska kyrkan skulle kunna anses vara densamma, efter den då förestående relationsändringen, var att kyrkan fortsatt skulle bedriva en ”rikstäckande verksamhet”. Regeringen konstaterade att hela landet är geografiskt indelat i församlingar, samt att grundtanken med församlingarna är att dessa i enlighet med folkkyrkoprincipen ska tillgodose att man ges tillgång till kyrkans tjänster var i landet man än bor.

Vad som menas med begreppet ”rikstäckande”, till exempel med avseende på antalet församlingar eller storleken på församlingarna eller i fråga om kyrktäthet, var enligt regeringens uppfattning inte möjligt att i detalj precisera. Dessutom, framhölls det, måste Svenska kyrkan ha möjlighet att anpassa sin verksamhet till förändringar i samhället. Regeringen framhöll sammanfattningsvis att principen om rikstäckning rent allmänt bör innebära att alla ska ha praktiska möjligheter att delta i den kyrkliga verksamheten. Regeringen noterade härvid att det torde krävas ett väl fungerande utjämningsystem för att hålla Svenska kyrkan rikstäckande.

Utgjämningsystem

Innebörden av ”rikstäckande verksamhet” berörs också i regeringens proposition 1996/97:35 *Ett nytt system för ekonomisk utjämning inom Svenska kyrkan* i vilken det, mot bakgrund av skillnaderna i församlingarnas storlek och demografiska struktur, konstateras att det råder mycket olika förutsättningar för att bedriva kyrklig verksamhet. Regeringen framhöll bland annat att det inte gick att ge något entydigt besked om vilken omfattning den kyrkliga verksamheten bör ha för att kravet på rikstäckning ska kunna anses vara uppfyllt men konstaterade att kravet på rikstäckning inte skulle vara uppfyllt om kyrkan till exempel lägger ned sin verksamhet inom en region och inte längre erbjuder invånarna de grundläggande kyrkliga tjänsterna. Samtidigt framhöll regeringen att det i likhet med vad som gäller för många samhällsfunktioner dock alltid kan diskuteras vilken nivå på verksamheten på en plats som är acceptabel och som inte får underskridas. Geografisk närhet, tillgänglighet och servicenivå får hela tiden vägas mot kostnader och disponibla medel. Det var enligt regeringens uppfattning inte lämpligt att i en lagstiftning om ekonomisk utjämning i detalj styra hur Svenska kyrkan i praktiken ska utforma rikstäckningen. Lagen kunde däremot, menade man, ge en generell grundutjämning och de redskap i övrigt som behövs för att åstadkomma ett önskvärt resultat. Det skulle sedan bli de tillämpande organens uppgift att ge begreppet rikstäckning en närmare innebörd.

Som begrepp förekommer ordet ”rikstäckande” i inledningstexten till andra avdelningen: *Församlingarna*:

Svenska kyrkan har en rikstäckande indelning i territoriella församlingar som pastorala områden. Församlingen är samtidigt en gemenskap av de människor som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Det finns även icke-territoriella församlingar. Flera församlingar kan samverka i ett pastorat.

Vidare i inledningstexten till elfte avdelningen: *Ekonomi och egendom*:

Svenska kyrkan har ett ärende till hela folket. Genom utjämningen av de ekonomiska förutsättningarna visar församlingarna en ömsesidig solidaritet. På så sätt blir det möjligt att uppehålla en rikstäckande verksamhet.

De grundläggande bestämmelser om kyrkliga handlingar och församlingars gudstjänster som finns i kyrkoordningen ger också vid handen att kyrkans verksamhet ska vara rikstäckande.

Tidigare behandling i kyrkomötet

I en motion (1997:60) vid 1997 års extra kyrkomöte riktades invändningar mot användningen av ordet ”rikstäckande” i 2 § i det då liggande förslaget till lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan. Motionären menade bland annat att ordet ”rikstäckande” associerar till ”*heltäckande* och dylikt”, vilket, enligt motionären, skulle kunna innebära en föreskrift om något som aldrig kan säkerställas genom lagbestämmelser. I stället föreslog motionären att ordet ”riksomfattande” skulle användas för att på ett adekvatare och klarare sätt ge uttryck åt Svenska kyrkans intentioner. Andra kyrkolagsutskottets (2 KL 1997:8) menade att begreppet ”rikstäckande” väl uttrycker vad som avses. Det framhölls vidare att begreppet ”rikstäckande” väl tydliggör att Svenska kyrkan har en territoriell församlingsstruktur med församlingar som täcker hela landet, härigenom ska evangeliet nå ut till alla människor och sakramenten delas. Motionen avslogs.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:24.

I motionen yrkas att kyrkostyrelsen uppdras att ta fram mätbara definitioner av begreppet ”rikstäckande verksamhet”.

Kyrkorättsutskottet noterar inledningsvis att det är svårt att i enlighet med motionens förslag specificera innebörden av begreppet ”rikstäckande”. Det finns många perspektiv på vad som kan avses med en rikstäckande verksamhet. Samtidigt vill utskottet framhålla att det finns värden i att närmare definiera begreppet.

Kyrkorättsutskottet konstaterar vidare att Svenska kyrkans verksamhet är rikstäckande på ett sådant sätt som begreppet definierats i förarbeten till lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan, det vill säga att hela landet är geografiskt indelat i församlingar. Utskottet vill också framhålla att grundtanken med församlingarna är att dessa i enlighet med folkkyrkoprincipen ska tillgodose att alla som bor eller vistas i församlingen ges tillgång till kyrkans tjänster och ges praktiska möjligheter att delta i den kyrkliga verksamheten. Att Svenska kyrkan är geografiskt riks-

täckande är sannolikt dessutom en norm som många människor känner till, även i de fall Svenska kyrkan inte bedriver omfattande verksamhet inom det specifika området.

Kyrkorättsutskottet vill inledningsvis understryka att samhället står under förändring. Bland annat torde den tydliga förskjutningen mot ett allt mer digitaliserat samhälle och den urbanisering som pågår, än mer försvåra en definition av begreppet. Ett rimligt scenario är att förutsättningarna att vara kyrka i olika delar av landet i framtiden kommer att variera i avsevärt högre grad än vad som är fallet idag.

Kyrkorättsutskottet konstaterar avslutningsvis att ett tydliggörande av innebörden av begreppet ”rikstäckande verksamhet” är en nödvändig del i den pågående utredningen om Svenska kyrkans fastighetshantering och utjämningsystem. Det är således inte angeläget att i dagsläget ålägga också kyrkostyrelsen att närmare definiera begreppet. Kyrkorättsutskottet föreslår därför att motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Sven Esplund, ordförande

Joakim Lindström, sekreterare

Beslutande: Sven Esplund, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Anders Roos, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilanderesson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:3

Svenska kyrkans kulturarvsarbete

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:81 om Svenska kyrkans kulturarvsarbete. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att utreda hur den nationella nivån kan förstärka och fördjupa arbetet med det kyrkliga kulturarvet. Vidare föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att i samverkan med staten inrätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum. Slutligen föreslås i motionen att kyrkostyrelsen får i uppdrag att lämna förslag på hur Svenska kyrkans centrala kulturarvsförvaltning kan förstärkas för att den nationella nivån bättre ska kunna samordna verksamhetsstöd för stift och församlingar i arbetet med kyrkliga inventarier och textilier.

Kyrkorättsutskottet konstaterar att Svenska kyrkan redan bedriver ett mycket omfattande kulturarvsarbete. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:81 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:81 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:81 punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2014:81 av Aron Emilsson, Svenska kyrkans kulturarvsarbete

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur den nationella nivån kan förstärka och fördjupa arbetet med det kyrkliga kulturarvet.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka förutsättningarna för att i samverkan med staten inrätta ett nationellt kyrkohistoriskt museum.
3. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att lämna förslag på hur Svenska kyrkans centrala kulturarvsförvaltning kan förstärkas för att den nationella nivån bättre ska kunna samordna verksamhetsstöd för stift och församlingar i arbetet med kyrkliga inventarier och textilier.

Bakgrund

I samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000 beslöt riksdagen att för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena ge Svenska kyrkan ersättning för de kyrkoantikvariska merkostnader som uppstår till följd av de skyddsbestämmelser som gäller för de kyrkliga kulturvärdena.

Det är kyrkostyrelsen som beslutar om fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen och som redovisar användningen av densamma till regeringen. Fram till och med år 2014 uppgår den kyrkoantikvariska ersättningen till 460 miljoner kronor per år. I budgetpropositionen för år 2015 kommer regeringen att lämna förslag om den kyrkoantikvariska ersättningens nivå för kommande år.

Det pågående kulturarvsarbetet

Av den resultatrappport som utgör bilaga 1 i kyrkostyrelsens skrivelse *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013* (KsSkr 2014:2) framgår bl.a. att kyrkostyrelsen under hösten 2013 fastställde reviderade villkor för den kyrkoantikvariska ersättningen och ett nytt webbaserat redskap för inventarieförteckningar erbjöds församlingarna. Arbetet med att analysera hur kulturvärdena tydligare kan utgöra grund för förvaltningen har fortgått. Särskilda insatser har genomförts för att kommunicera betydelsen av att öka förbrukningen av den kyrkoantikvariska ersättningen, förbättra administration och uppföljning samt att hålla en god kvalitet i planering och genomförande av projekt. Kommunikationen om det kyrkliga kulturarvet har förstärkts under år 2013, bl.a. genom Svenska kyrkans hemsida, seminarier om det kyrkliga kulturarvet under Almedalsveckan och arbetet med kulturarvsboken *Tusen år till*.

I maj 2014 lämnades en rapport från Svenska kyrkan till regeringen: *Svenska kyrkans redovisning för år 2013 angående de kyrkliga kulturvärdena och användningen av den kyrkoantikvariska ersättningen*. Av rapporten framgår bl.a. att relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten medförde att kostnaderna för stiftet ökade på grund av handläggning av den kyrkoantikvariska ersättningen. Kyrkofondens styrelse kompenserade stiftet för detta och kompetens inom kulturarvsområdet började byggas upp för att sakkunnigt kunna bedöma vårdbehov, granska ansökningar och fördela den kyrkoantikvariska ersättningen. Enligt rapporten har i nuläget alla stift stiftsantikvarier. En övervägande del av stiftet har också byggnadsteknisk kompetens. För att kunna vara mer tillgängliga för församlingarna när det gäller förvaltningsfrågor finns dock behov av att öka denna kompetens. Att bredda sakkunskapen med konservatorskompetens är också önskvärt i flera stift. Handläggningen av kyrkoantikvarisk ersättning innebär att flera stift använder sig av ekonomer och annan administrativ personal i arbete kopplat till kulturarvet. Under år 2013 har den sammanlagda mängden årsarbetskrafter som berör kulturarvet på stiftet ökat med 21 procent. På grund av det ökade antalet ansökningar finns det stora behov i stiftet av att fler arbetar med handläggning av kyrkoantikvarisk ersättning. De antikvariska tjänsterna i stiftet blir allt mer egenfinansierade, men finansieras fortfarande till viss del med kyrkoantikvarisk ersättning. Målet, på sikt, är att samtliga tjänster inom Svenska kyrkan, som arbetar med det kyrkliga kulturarvet ska vara egenfinansierade.

Kompetens i kulturarvsfrågor är fortfarande en kritisk punkt hos de mindre församlingarna, menar man i rapporten. Förändringarna i församlingsstrukturer ökar möjligheterna för att samordna resurser och kompetens i större enheter för att förbättra förvaltningen av kulturarvet. Ett exempel på möjlighet till kompetensutveckling i de mindre församlingarna är den byggnadsvårdsutbildning för lokal kyrklig personal som finns tillgänglig.

I rapporten konstateras vidare att det på Svenska kyrkans nationella nivå har skett en betydande personalförstärkning för arbete med löpande översyn och kvalitetssäkring av handlägningsrutinerna i relation till stift och församlingar. Från år 2014 finansieras tjänsterna på den nationella nivån fullt ut av Svenska kyrkans egna

medel. Under 2013 stärktes bemanningen med en heltidstjänst inriktad på handläggning av den kyrkoantikvariska ersättningen. En utökning av bemanningen kommer att ske i samband med kyrkokansliets omorganisation till totalt sju tjänster år 2015. I denna omorganisation kommer även kulturarvsgruppens samarbete med övrig fastighetsförvaltning och IT att stärkas.

Utöver det som framgår av rapporten kan nämnas att den kulturarvsgrupp, som har funnits på den nationella nivån sedan år 2007 med en kulturarvssamordnare som verksamhetsansvarig, i maj 2014 ombildades till en formell enhet inom kyrkokansliet: Enheten för kulturarvstöd. Enheten ingår i Sektionen för fastigheter, kulturarv och service. Den nya kulturarvschef som har rekryterats, har långvarig erfarenhet av arbete på Riksantikvarieämbetet och är en av landets ledande experter på kyrkoantikvariska frågor. En viktig uppgift för den nya sektionen för fastigheter och kulturarv är att utveckla och samordna nationella IT-baserade förvaltningsverktyg som ska stödja och främja samtliga enheter, i församlingar, stift och pastorat, i deras arbete med förvaltningsplanering, vård- och underhåll av kyrkobyggnader, övriga byggnader, kyrkogårdar och kyrkliga föremål.

I regeringsskrivelsen *Den kyrkoantikvariska ersättningen* (RegSkr 2013/14:152), som överlämnades till riksdagen i mars 2014, gör regeringen bl.a. bedömningen att den kyrkoantikvariska ersättningen har fördelats i enlighet med de principer som slogs fast i samband med relationsändringen mellan staten och kyrkan. Vidare menar regeringen att utvecklingen när det gäller tillgänglighet till de kyrkliga kulturminnena uppfyller sammantaget de mål som sattes upp i överenskommelsen mellan Svenska kyrkan och staten. För att säkerställa en fortsatt god tillgänglighet menar regeringen dock att tendenser till minskning av tillgängligheten inom vissa områden bör mötas med insatser. Regeringen finner att kompetensen inom Svenska kyrkan i frågor som rör förvaltningen av de kyrkliga kulturminnena har utvecklats positivt. Det samrådsförfarande som etablerats mellan Svenska kyrkan och myndigheterna inom kulturmiljöområdet bör utvecklas vidare och i högre utsträckning bidra till att nationella, regionala och lokala perspektiv kan mötas och berika varandra. Slutligen gör regeringen bedömningen att staten även fortsättningsvis, tillsammans med Svenska kyrkan, bör ta ett ansvar för att det kyrkliga kulturarvet bevaras, används och utvecklas. Villkoren för den kyrkoantikvariska ersättningen bör, enligt regeringen, präglas av långsiktighet och förutsägbarhet. Inför nästa kontrollstation år 2019 menar regeringen att en fördjupad utvärdering bör göras av den kyrkoantikvariska ersättningens användning och effekter.

I kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017* (KsSkr 2014:1) anför kyrkostyrelsen att det är angeläget att säkra Svenska kyrkans långsiktiga förmåga att förvalta det kyrkliga kulturarvet. För detta krävs hållbar finansiering och förvaltning. Under perioden 2015–2017 fortsätter satsningen på kulturarvspedagogik som syftar till att kommunicera kulturvärdena till allmänheten och skapa förutsättningar för ideellt arbete där kulturarvet ses som en resurs för både kyrka och samhälle. Kyrkostyrelsen anför vidare att arbetet i den nationella kommunikationen ska inriktas på ökat genomslag i synen på det kyrkliga kulturarvet som en värdefull samhällsresurs som tillhör alla.

Särskilt om utställningar och kyrkliga föremål

Det bör inledningsvis poängteras att det levande kyrkliga kulturarvet tillgängliggörs framförallt genom att det används i verksamheten. Vidare är de vård- och underhållsplaner som upprättas och de karaktäriseringsarbeten som publiceras en del av kunskapsförmedlingen om det kyrkliga kulturarvet.

Staten tar i samverkan med Svenska kyrkan ett mycket stort ansvar för det kyrkliga kulturarvet genom den kyrkoantikvariska ersättningen, som bland annat går till konservering, förvaring och visningar av kyrkliga föremål som textilier och andra kulturhistoriskt värdefulla inventarier. Utöver den kyrkoantikvariska ersättningen tar staten även ett betydande ansvar för de kyrkliga föremålen genom Statens historiska museum, som har en stor samling kyrkliga föremål, vilka vårdas och visas för allmänheten. En betydande uppbyggnad och spridning av kunskap omkring kulturhistoriskt värdefulla föremål utförs också av Riksantikvarieämbetet, som sedan 2010 har regeringens uppdrag att vara nationell samordnare för frågor om vård och konservering. I detta ingår bland annat området samlingsförvaltning, det vill säga allt arbete med att sköta om och vårda kulturhistoriska föremål samt att hantera den information som skapas kring dem.

Flera församlingar och pastorat, inte minst sådana där domkyrkor är belägna, har museer och utställningar där det kyrkliga kulturarvet lyfts fram. Ett exempel på detta är Uppsala domkyrkoförsamling, som tillsammans med Uppsala stift och den nationella nivån under flera år har satsat betydande resurser på planeringen av utställningen *Himlen är här* i Uppsala domkyrka, som pågår mellan 18 juni och 16 november 2014, en stor satsning för att visa och tillgängliggöra kyrkokonsten och kulturarvet i Uppsala stift för en bred allmänhet. Tanken är att utställningen och den pedagogik som utvecklats ska inspirera och vara till stöd och inspiration för övriga stift och enheter inom Svenska kyrkan att tillgängliggöra och uppmärksamma de kyrkliga kulturarven.

Slutligen driver Stockholms stift i samverkan med kyrkokansliet ett flerårigt projekt om ökad tillgänglighet och kunskapsuppbyggnad om det kyrkliga kulturarvet ("Tag plats, äga rum, nå fram. Pilotstudie"). I projektet, som delfinansieras med kyrkoantikvarisk ersättning, finns bland annat följande mål, där pilotstudien ska:

- Visa på möjligheter att via utställningar, digitala medier m.m. nå nya målgrupper och stimulera intresset för det kyrkliga kulturarvet.
- Metod för att tydliggöra arbetet med och resultatet av arbetet med det kyrkliga kulturarvet.
- Finna metoder och visa på effekterna av arbetet med det kyrkliga kulturarvet.
- Undersöka möjligheterna och behovet av ett Besökscentra/Visitors Center för att tillgängliggöra det kyrkliga kulturarvet i Stockholms stift.

I planeringen av nämnda besökscentra finns det anledning att diskutera om det på sikt skulle kunna utvecklas till ett nationellt centrum för det kyrkliga kulturarvet.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kulturarvsfrågorna, inklusive frågor om den kyrkoantikvariska ersättningen, har vid ett flertal tillfällen behandlats av kyrkomötet. Bl.a. beslöt 2013 års kyrkomöte att bifalla en motion gällande Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. Kyrkolivsutskottet anförde i sitt betänkande *Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet* (K1 2013:14) att Svenska kyrkan på den nationella nivån har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturlivet kring kyrkomusikens roll i samhället. En motion om det klingande kulturarvet behandlades också av kyrkomötet år 2010 (se K1 2010:4).

Vidare kan nämnas 2012 års kyrkomötes behandling av en motion om en översyn av bestämmelserna om fördelning av den kyrkoantikvariska ersättningen, som avslogs med hänvisning till det omfattande arbete som redan pågick i den

riktning som motionären önskade (se EE 2012:3). Vid 2006 års kyrkomöte behandlades en motion som föreslog en utredning kring behovet av statligt stöd till det kyrkliga kulturarvet i framtiden. Kyrkomötet beslöt avslå motionen med hänvisning dels till den kunskap som finns dokumenterad om vårdbehov och kostnader för att vidmakthålla de kyrkliga kulturminnena, dels till pågående arbeten (Kr 2006:5).

Kr 2014:3

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:81.
--

Kyrkorättsutskottet vill poängtera vikten av ett levande kyrkligt kulturarv som är tillgängligt och används i den verksamhet som det är avsett för.

Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan bedriver ett mycket omfattande kulturarvsarbete. En förstärkning av kompetensen inom kulturarvsområdet har skett och sker, såväl på den nationella nivån som på stiftsnivå, och ett erfarenhetsutbyte sker genom olika samrådsgrupper. Inom ramen för den s.k. utjämningsutredningen pågår också ett arbete rörande förvaltningen av våra kyrkobyggnader.

Mot bakgrund av det som har redovisats i bakgrundsteckningen och det som i övrigt har anförts om det omfattande kulturarvsarbete som pågår, anser Kyrkorättsutskottet att motion 2014:81 ska avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Det är min mening att motion 2014:81 borde blivit genomförd och bifallen i sin helhet. Svaret från Kyrkorättsutskottet uppfattas som en självgod uppfattning om att Svenska kyrkan redan gör allt och inte behöver fokusera mer på kulturarvet. Jag anser att de åtgärder som föreslagits i motionen skulle kunna vara till fördel för att förstärka och fördjupa arbetet. Det finns inte heller någon motsättning mellan att ha en levande kyrka och att ha ett nationellt kyrkomuseum, utan snarare tvärtom.

Mikael Eskilandersson

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:4

Klimatmål för den nationella nivån m.m.

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:85 som innefattar frågor om elektroniska resehandlingar. Utskottet konstaterar att den hantering av resehandlingar som redan finns är tillfredsställande och föreslår att motionen avslås.

I betänkandet behandlas också motion 2014:94 om att uppdra till kyrkomötets presidium och till kyrkostyrelsen att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål. Utskottet föreslår att motion 2014:94 avslås, men föreslår med anledning av motionen att ett uppdrag ges till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför i övervägandena.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94, punkt 1.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94, punkt 2.
5. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:94, punkt 1, uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför.

Motionernas förslag

Motion 2014:85 av Jerker Schmidt, m.fl., Elektroniska resehandlingar

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att tillse att alla resehandlingar i samband med kyrkomötet skickas ut elektroniskt.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att samtliga resor som hanteras av kyrkokansliet administreras elektroniskt.

Motion 2014:94 av Eva-Maria Munck, m.fl., Klimatmål för kyrkomötet, kyrkostyrelsen samt organ och råd

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet från år 2015 t.ex. genom att kyrkomötet blir miljöcertifierat enligt lämplig standard.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkostyrelsen samt de organ och råd som finns under kyrkostyrelsen från 2015.

Bakgrund

Kyrkomötets tidigare behandling

Frågan om att införa klimatmål för Svenska kyrkan, den nationella nivån inkluderad, har tidigare varit föremål för behandling i kyrkomötet.

En redogörelse för kyrkomötets behandling av miljöfrågorna före 2006 finns i Kyrkolivsutskottets betänkande K1 2006:4 *Miljöfrågorna i Svenska kyrkan*. Kyrkomötet 2006 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att bl.a. utarbeta en handlingsplan för det fortsatta arbetet med miljöfrågorna i Svenska kyrkan (KmSkr 2006:20, K1 2006:4). 2007 år kyrkomöte uppmanade kyrkostyrelsen att påskynda arbetet med handlingsplanen samt föreslog att kyrkostyrelsen även skulle inkludera klimatfrågorna i det arbetet (K1 2007:5). Nu nämnda uppdrag återrapporterades till kyrkomötet som avslutat år 2008 (KsSkr 2008:3). Kyrkostyrelsen uppgav att kyrkokansliet inom ramen för det då redan pågående miljöarbetet fått i uppdrag att utarbeta en handlingsplan för Svenska kyrkans fortsatta miljöarbete. Avseende den nationella nivån angav kyrkostyrelsen att en konkret handlingsplan för verksamheten var under utarbetande. Handlingsplanen skulle omfatta fastigheter, varor och tjänster samt resor inom verksamheten för både kyrkokansliets personal, förtroendevalda och resurspersoner. Därutöver pågick ett arbete med att upprätta former för att kompensera för den nationella nivåns samlade klimatpåverkan.

Kyrkomötet 2008 gav kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda om grönt bokslut var möjligt att införa i årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå samt utreda konsekvenserna av att införa klimatkompensation vid alla flygresor för den nationella nivåns räkning (B 2008:1). Uppdraget återrapporterades som slutbehandlat till kyrkomötet år 2009 (KsSkr 2009:2). Kyrkostyrelsen uppgav att ett flertal åtgärder vidtagits för att minska den nationella nivåns klimatbelastning, däribland fastställande av ett minskningsmål för utsläpp av koldioxid samt att styrelsen arbetade med en modell för klimatkompensation och grönt bokslut.

Kyrkostyrelsens klimatmål och arbete för minskad klimatpåverkan för den nationella nivån

Kyrkostyrelsen beslutade i december 2008 att Svenska kyrkan på nationell nivå ska minska verksamhetens klimatpåverkande utsläpp med i genomsnitt 5 procent per år under åren 2009–2011 och därefter formulera successiva minskningsmål för att klara en 40-procentig minskning till 2020. Arbetet bedrivs som en integrerad del av kyrkokansliets linjeorganisation (Ks 2008/412).

Den nationella nivån har från och med årsbokslutet 2010 infört, genomfört och årligen presenterat hållbarhetsredovisningar/hållbarhetsbokslut i enlighet med kyrkomötets uppdrag från 2008 om grönt bokslut. I hållbarhetsredovisningen redovisas hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling. Arbetet beskrivs i årsredovisningen enligt följande (se vidare *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2013*, KsSkr 2014:2, särskilt tryck, s. 40–45):

Arbetet för en mer hållbar utveckling är centralt för Svenska kyrkans uppdrag och verksamhet. Det är kanske särskilt framträdande inom den internationella verksamheten, det sociala arbetet och kapitalförvaltningen. Svenska kyrkans hållbarhetsarbete vilar på två principer som är grundläggande för kristen tro och etik. Principerna uttrycker dels att alla människor är lika mycket värda och dels att människan som förvaltare av Guds gåvor har ett ansvar, både gentemot andra människor och

gentemot skapelsen i stort. Den egna verksamheten medverkar dock till bland annat utsläpp av växthusgaser. Eftersom Svenska kyrkan stödjer projekt i samhällen med utbredd fattigdom och svaga kontrollsystém, föreligger även risk för korruption och förskingring. Svenska kyrkan måste därför alltid agera proaktivt samt följa upp och syna den egna verksamhetens påverkan på miljö och människor. Som ett led i detta arbete upprättar den nationella nivån för fjärde året i följd en hållbarhetsredovisning enligt redovisningsramverk från Global Reporting Initiative. Redovisningen fokuserar på hur den nationella nivån arbetar för att minimera den egna verksamhetens potentiellt negativa inverkan på en hållbar utveckling.

Av årsredovisningen för 2013 (se hänvisning ovan) framgår även bl.a. följande. För den nationella nivån finns en upphandlingspolicy som innebär att den nationella nivån enbart ska upphandla och sluta avtal med företag som uppträder ansvarfullt mot miljön och en resepolicy, som omfattar alla resor den nationella nivån betalar, som syftar till att bidra till minskad klimatpåverkan. Sedan år 2011 klimatkompenserar den nationella nivån resor inom ramen för verktyget *Klimaträttvisa* (se årsredovisningen s. 42 eller www.svenskakyrkan.se/klimatrattvisa). Från och med år 2011 använder den nationella nivån även klimatkompenserat papper och åtgärder har vidtagits för att minska förbrukningen av papper, däribland förinställda standardinställningar för utskifter och ett särskilt utskriftssystem. Sedan år 2011 köper den nationella nivån också el som bär Naturskyddsföreningens märkning *Bra miljöval*. I slutet av år 2013 fattade vidare den nationella nivån beslut om att endast köpa in miljömärkta datorer. I hållbarhetsredovisningen (s. 45 i årsredovisningen) finns ett antal nyckeltal över den nationella nivåns klimatpåverkan som följs årligen. För en mer utförlig redogörelse av den nationella nivåns arbete med frågan om hållbarhet hänvisas till årsredovisningen samt kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå åren 2015–2017*, KsSkr 2014:2, s. 9 f. och 18 f.

Kyrkokansliet har vidare lämnat bl.a. följande upplysningar. I syfte att minska antalet utskick använder kyrkostyrelsen, kyrkostyrelsens arbetsutskott och Rådet för Svenska kyrkan i utlandet också digitala utskick och samverkansrum för distribution av material. Kyrkokansliet använder B-post som standard för utgående post. B-post transporteras i första hand via järnväg. Kyrkokansliet arbetar vidare aktivt med återvinning av kontorsmaterial och ergonomiska produkter.

När det gäller utskick i samband med kyrkomötet sker dessa som huvudregel, till andra än ledamöter, digitalt. Kyrkomötets ledamöter har i början av innevarande mandatperiod givits möjlighet att välja mellan digitala utskick eller utskick per post. Av ledamöterna har drygt hälften begärt att få utskicken per post.

Särskilt angående resedokument

Vid beställning av resor som betalas av den nationella nivån gäller, som nämnts ovan, den av kyrkostyrelsen antagna *Resepolicy för Svenska kyrkan på nationell nivå*. Enligt resepolycyn ska all ekonomisk förvaltning i Svenska kyrkan ske i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar och i enlighet med en god ekonomisk hushållning. Vidare ska anskaffningsbehov tillgodoses på ett kvalitetsmässigt och kostnadseffektivt sätt samt med socialt, etiskt och miljömässigt ansvarstagande. När det gäller miljöhänsyn ska inriktningen vara att minska resursanvändningen och miljöbelastningen i verksamheten och vid val av färdstätt eftersträvas att minimera resornas miljöpåverkan.

Beställning av resor sker i enlighet med fastställda riktlinjer för resebokning via upprättade bokningskanaler, dvs. via upphandlad resebyrå eller upphandlat självbokningssystem. Inrikesresor och enkla flygresor utan byten bokas via självbokningssystem. Flygbiljetter skrivs inte ut och skickas per post, utan skickas via e-post till mottagaren direkt från upphandlad resebyrå. Vad gäller tågbiljetter skickas merparten av biljetterna digitalt, oftast till mottagarens mobiltelefon. År 2013 postades ca 400 tågbiljetter avseende kyrkomötet och ca 50 biljetter avseende den nationella nivån i övrigt. Från och med år 2014 skickas biljetter för kyrkomötet som huvudregel digitalt. Under år 2014 har hittills sammanlagt 20 tågbiljetter skrivits ut och postats för den nationella nivån. När en biljett inte skickas digitalt beror det på att mottagaren saknar möjlighet att ta emot elektroniska biljetter, t.ex. mobiltelefon eller att den tågstation där mottagaren ska stiga på sitt tåg saknar utskriftsautomat för biljetter.

Ett biskopsbrev om klimatet

I maj 2014 kom biskopsbrevet *Ett biskopsbrev om klimatet*. I biskopsbrevet (s. 89 f) riktar Svenska kyrkans biskopar, med anledning av vad biskoparna i övrigt framfört i biskopsbrevet, ett antal uppmaningar till Svenska kyrkans församlingar, stift och den nationella nivån. Biskoparna skriver följande.

Vi lever av Guds nåd och försoning är möjlig. Låt församlingens gudstjänst, bön, samtal och sång vara klara uttryck för det hopp som ger kraft och engagemang för hela skapelsens framtid.

Studera särskilt de bibeltexter som handlar om vår plats och vårt ansvar i skapelsen, om rättvisa och rättfärdighet. Uppmuntra varandra till att lära er mer om klimatkrisen och om hur den världsvida kyrkan söker möta den.

Genomför gemensamma aktiviteter till stöd och inspiration för människor som vill arbeta för en hållbar och rättvis livsstil.

Använd de redskap som finns för att stödja församlingars klimat- och miljöarbete, exempelvis möjligheten till Miljödiplomer.

Sätt ambitiösa mål för energibesparingar i Svenska kyrkans byggnader och för användning av förnybar energi.

Låt förvaltningen av kyrkans ekonomiska tillgångar – aktier, skog och mark – synliggöra hur en teologiskt reflekterad syn på skapelsen bidrar till att minska klimatpåverkan och påskyndar klimatomställningen.

Biskoparna riktar i biskopsbrevet även uppmaningar till alla människor i Sverige, till svenska beslutsfattare och myndigheter, till företag och organisationer, till alla medlemsstater i United Nations Framework Convention on Climate Change och andra relevanta internationella beslutsfattare och organisationer samt kyrkoledare i hela världen.

Elektroniska resehandlingar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:85.

I motionen föreslås att kyrkomötets presidium ska ges i uppdrag att se till att alla resehandlingar i samband med kyrkomötet skickas ut elektroniskt och att samtliga resor som hanteras av kyrkokansliet administreras elektroniskt. Kyrkorättsutskottet har erfarit att resehandlingar i samband med kyrkomötet som huvudregel skickas elektroniskt, om inte särskilda skäl föranleder en annan hantering. Utskottet har också erfarit att de resor som hanteras av kyrkokansliet redan administreras elektroniskt. Sammantaget anser utskottet att den hantering av resehandlingar som beskrivits för utskottet är tillfredsställande. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Klimatmål för den nationella nivån

Utskottets förslag:

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:94.

Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2014:94, punkt 1, att uppdra till kyrkomötets presidium att utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet i enlighet med vad utskottet anför.

Kyrkorättsutskottet konstaterar inledningsvis att klimatfrågan är angelägen för Svenska kyrkan. Utskottet konstaterar vidare att bl.a. kyrkostyrelsen arbetar aktivt med frågan och utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs på den nationella nivån. Utskottet noterar också att kyrkostyrelsen har beslutat om ett långsiktigt klimatmål för den nationella nivån, där kyrkomötet ingår, och att kyrkostyrelsen årligen genomför en hållbarhetsredovisning.

Kyrkomötet, som Svenska kyrkans högsta beslutande organ, bör i aktuellt hänseende utgöra en förebild för Svenska kyrkans arbete med klimatfrågorna. Utskottet anser därför att kyrkomötet bör ta ytterligare steg i denna riktning. Det arbete som redan bedrivs på den nationella nivån bör således för kyrkomötets del särskilt konkretiseras och formaliseras genom att uppföljningsbara klimatmål för kyrkomötet utarbetas och implementeras. Det är dock inte möjligt att i beslutsförslaget, såsom föreslås i motionen, ange en exemplifiering av hur uppdraget skulle kunna fullgöras. Det bör istället vara en fråga för kyrkomötets presidium att ta ställning till. Ett exempel kan dock vara att kyrkomötet blir miljöcertifierat enligt en lämplig standard.

I motionen föreslås vidare att presidiet ska utarbeta och implementera uppföljningsbara klimatmål ”från år 2015”. Såsom uppdraget uttryckts i motionen, kan det medföra viss oklarhet om hur uppdraget ska tolkas. Utskottet vill därför istället anför följande. Som redan har anförts så anser utskottet att frågan är mycket angelägen. Utskottet förutsätter därför att kyrkomötets presidium senast under år 2015 påbörjar arbetet med att utarbeta uppföljningsbara klimatmål. Utskottet förutsätter vidare att de mål som utformats snarast möjligt implementeras.

Av de skäl som anförts ovan föreslår utskottet att punkten 1 i motionen avslås till förmån för det av utskottet, med anledning av motionen, föreslagna uppdraget.

När det gäller uppföljningsbara klimatmål för kyrkostyrelsen, samt de organ som finns under kyrkostyrelsen, konstaterar Kyrkorättsutskottet att kyrkostyrelsen har fastställt ett långsiktigt minskningsmål för den nationella nivåns klimatpåverkande

utsläpp. Vidare konstaterar Kyrkorättsutskottet att kyrkostyrelsen årligen i den hållbarhetsredovisning som återfinns i årsredovisningen redan presenterar uppföljningsbara nyckeltal för den nationella nivån. Utskottet menar att det, i nuläget, är en fråga för kyrkostyrelsen att bedöma om detta är tillräckligt. Utskottet föreslår därför att även punkten 2 i motionen avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Jenny Thor, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Ingrid Smittsarve, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särdaqvist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag reserverar mig mot Kyrkorättsutskottets avslag av motionerna 2014:85 och 2014:94 till förmån för motionärernas förslag.

Bengt-Gunnar Carlsson

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:5

Bekännelseskrifterna till kyrkomötets ledamöter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:97 i vilken föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att i budgeten för 2015 avsätta ett utrymme på 100 000 kronor för att kunna inköpa Svenska kyrkans bekännelseskrifter till kyrkomötets ledamöter under den nya mandatperioden.

Mot bakgrund av att bekännelseskrifterna finns tillgängliga kostnadsfritt på internet finner utskottet att det inte kan anses prioriterat att avsätta medel för inköp av dem i bokform till kyrkomötesledamöterna. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation och två särskilda meningar.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:97.

Motionens förslag

Motion 2014:97 av Fredrik Sidenvall, Bekännelseskrifterna till kyrkomötets ledamöter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i budgeten för 2015 avsätta ett utrymme på 100 000 kronor för att kunna inköpa Svenska kyrkans bekännelseskrifter till kyrkomötets ledamöter under den nya mandatperioden.

Bakgrund

1 kap. 1 § i kyrkoordningen har rubriken ”Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära” och lyder

Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära,
som gestaltas i gudstjänst och liv,
är grundad i Guds heliga ord, såsom det är givet i Gamla och Nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter,
är sammanfattad i den apostoliska, den nicenska och den athanasianska trosbekännelsen samt i den oförändrade augsburgska bekännelsen av år 1530,
är bejakad och erkänd i Uppsala mötes beslut år 1593,
är förklarad och kommenterad i Konkordieboken
samt i andra av Svenska kyrkan bejakade dokument.

1 kap. 1 § i kyrkoordningen överensstämmer helt med 1 § i den tidigare gällande kungörelsen (SKFS 1992:9) om Svenska kyrkans grundläggande dokument avseende tro, bekännelse och lära.

Den av Samfundet Pro Fide et Christianismo utgivna editionen av Svenska kyrkans bekännelseskifter innehåller de tre huvudsymbola (de apostoliska, nicenska och athanasianska trosbekännelserna), Augsburgska bekännelsen och dess apologi, Schmalkaldiska artiklarna, ”Om påvens makt och överhöghet”, Luthers lilla och stora katekes, Konkordieformeln samt Uppsala mötes beslut. Det framhålls dock i förordet till nämnda utgåva att denna ”inte framlägges som ett från formellt juridisk synpunkt officiellt dokument”. Exempelvis finns den officiella versionen av Augsburgska bekännelsen i Confessio fidei av år 1593/94.

Det bör tilläggas att bekännelseskifterna finns tillgängliga på internet (se <http://www.logosmappen.net>). Det är kostnadsfritt att ta del av hemsidan ifråga.

Kyrkomötet har vid flera tillfällen behandlat motioner om att köpa in bekännelseskifterna till kyrkomötesledamöterna. Kyrkorättsutskottet har konstaterat att bl.a. bekännelseskifterna är av grundläggande betydelse för Svenska kyrkans identitet (se Kr 2010:4). Motionerna har dock avslagits och som skäl har angetts att den utbildning i såväl kyrkorättsliga som teologiska frågeställningar som är angelägen att ledamöterna får, lämpligen kan ske med hjälp av det ekonomiska stöd som ges till nomineringsgrupperna. Med dessa medel kan nomineringsgrupperna skaffa det material som behövs för att fullgöra uppdraget som kyrkomötesledamot (se Kyrkorättsutskottets betänkanden Kr 2005:4, 2009:6, 2010:4). I sitt betänkande Kr 2010:4 anförde Kyrkorättsutskottet vidare att ledamöterna har goda möjligheter att ta del av dokumenten då de finns på internet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:97.

Kyrkorättsutskottet konstaterar inledningsvis att det finns en längtan efter och ett behov av fördjupning i luthersk teologi, inte minst med tanke på det reformationsjubileum som ska firas år 2017. En väg till sådan fördjupning är att ha tillgång till bekännelseskifterna. En annan möjlighet är att erbjuda seminarier eller liknande utbildningar om bekännelseskifterna och vår kyrkas tro, bekännelse och lära.

Utskottet finner att motionens intention är god, men mot bakgrund av att bekännelseskifterna finns tillgängliga kostnadsfritt på internet kan det enligt utskottets mening inte anses prioriterat att avsätta medel för inköp av dem i bokform till kyrkomötesledamöterna. Utskottet finner därför att motion 2014:97 ska avslås.

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Anna Sundelius, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Jenny Thor, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Ingrid Smittsarve, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för bifall till motionen.

Gunvor Torstensson och Peder Fohlin

Särskild mening 1

Under utskottets diskussion framkom ett stort stöd för motionen. Man betonade under denna att motionen på ett värdefullt sätt kopplade samman fördjupning för kyrkomötets ledamöter i Svenska kyrkans bekännelse med tillgång till Svenska kyrkans bekännelseskrifter. Stödet bekräftades då man genomförde en preliminär omröstning som utföll 8–7 till bifall för motionen. På grundval av detta vill jag uttrycka mitt stöd till motionen.

Hans Weichbrodt

Särskild mening 2

Det finns många skrifter som av olika hänseende kan vara bra att äga eller att ha läst. Därför blir det svårt att dra en gräns för vilka skrifter som ska bekostas av Svenska kyrkan. Grundinställningen bör vara att varje ledamot själv läser och bekostar sina böcker. Jag instämmer därmed i att motionen ska avslås.

Mikael Eskilandersson

Kyrkomötet Kyrkorättsutskottets betänkande 2014:6

Angående lagen om Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2014:108 som innefattar förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen om Svenska kyrkan avskaffas. Kyrkorättsutskottet anser att motiven till att ha kvar lagen om Svenska kyrkan som uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Till betänkandet finns ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:108.

Motionens förslag

Motion 2014:108 av Anna Ekström m.fl., Avskaffa lagen om Svenska kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan ska avskaffas.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2014:108 i Ln 2014:15y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan trädde i kraft den 1 januari 2000. Förslag om en ramlagstiftning för Svenska kyrkans del framfördes först i den s.k. ERK-utredningens betänkande *Ekonomi och rätt i kyrkan* (SOU 1992:9). Den föreslagna modellen för reglering av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan vid en relationsförändring fördes, efter ett positivt remissutfall, vidare av Kyrkoberedningen i dess betänkande *Staten och trossamfunden* (SOU 1994:42).

I regeringens proposition *Ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan* (prop. 1995/96:80), som ledde fram till riksdagens principbeslut om kyrka-stat-reformen, togs fasta på den modell för lagstiftning som tidigare presenterats. Som motiv för en särskild lag för Svenska kyrkan åberopades att staten skulle medverka till att Svenska kyrkans karaktär och identitet bevarades. Mot att införa en enda gemensam lag för alla trossamfund anfördes att Svenska kyrkan skulle få en alltför stor tonvikt med en sådan lag i beaktande av de frågor vilka krävde en reglering. När regeringen därefter lade fram propositionen *Staten och trossamfunden, bestämmelser*

om Svenska kyrkan och andra trossamfund (prop. 1997/98:116) med förslag till slutlig reglering av förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan byggde det på en lag med bestämmelser gemensamma för alla trossamfund och en lag med särskild reglering av Svenska kyrkans förhållanden.

Regeringen konstaterade bl.a. följande. Det nuvarande förhållandet mellan Svenska kyrkan och staten är resultatet av en lång historisk utveckling där skilda principiella utgångspunkter spelat större eller mindre roll för skeendet. Den långa gemensamma historien motiverar att staten genom en särskild lag anger de ramar inom vilka Svenska kyrkan även i fortsättningen ska verka.

Regeringen konstaterade också att 1995 års principbeslut utgör en kompromiss mellan å ena sidan nödvändigheten att ta hänsyn till Svenska kyrkans särställning på grund av den långa historiska utvecklingen och den stora andelen tillhöriga samt å andra sidan önskemålet om att öka jämställdheten mellan trossamfunden.

Tidigare behandling av motioner i kyrkomötet

Kyrkomötet 2001 behandlade en motion med den huvudsakliga innebörden att lagen om Svenska kyrkan skulle upphävas (M 2001:30). Kyrkomötet avslag motionen på Kyrkorättsutskottets förslag (Kr 2001:1). Utskottet motiverade sitt förslag till avslag med att lagen om Svenska kyrkan skulle ses som en av flera delar i det reformpaket som den förändrade relationen mellan staten och Svenska kyrkan utgjorde och att det inte var möjligt att bryta ut delar ur detta utan att det kunde få återverkningar på andra delar.

Vid kyrkomötet 2009 behandlades en motion med förslag om att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av ett avskaffande av lagen om Svenska kyrkan och att tillämpliga delar istället skulle överflyttas till lagen (1998:1593) om trossamfund och kyrkoordningen. Även denna motion avslags av kyrkomötet på Kyrkorättsutskottets förslag (M 2009:46, Kr 2009:5), med i huvudsak samma motivering som motionen från 2001. Kyrkorättsutskottet anförde vidare att då nuvarande reglering inte varit till förfång för kyrkans verksamhet ska kyrkan inte ta initiativ till någon förändring.

Kyrkomötet behandlade 2012 en motion om att ersätta lagen om Svenska kyrkan med ett ”konkordat”. Motionen avslags på förslag av Kyrkorättsutskottet med motiveringen att det inte hade inträffat något sedan år 2009 som medförde en förändrad inställning i frågan (M 2012:29, Kr 2012:2).

Den senaste behandlingen av frågan ägde rum vid kyrkomötet 2013 där det i en motion föreslogs att kyrkomötet skulle uppdraga till kyrkostyrelsen att verka för att lagen om Svenska kyrkan skulle upphöra och tillämpliga delar istället överflyttas till lagen om trossamfund och kyrkoordningen. Kyrkomötet avslag motionen på förslag av Kyrkorättsutskottet (M 2013:77, Kr 2013:7) med hänvisning till att de skäl som tidigare uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller.

Efter relationsändringen har även ett antal motioner väckts i Sveriges riksdag, med krav om att lagen om Svenska kyrkan ska avskaffas. Samtliga sådana motioner har avslagits av riksdagen på förslag av konstitutionsutskottet.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2014:108.

Lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan utgör en viktig del i den överenskommelse som träffades mellan Svenska kyrkan och staten inför de ändrade relationerna och innehåller sådant som är väsentligt, ur både kyrkans och statens synpunkt, för att beskriva Svenska kyrkans särskilda karaktär. I likhet med vad Kyrkorättsutskottet anfört vid kyrkomötets tidigare behandlingar av frågan år 2001, 2009, 2012 och 2013 menar utskottet att det är olämpligt att bryta ut och förändra en fundamental del i denna helhet som principöverenskommelsen utgör. Kyrkorättsutskottet anser att motiven till att ha kvar lagen om Svenska kyrkan som uttalats av kyrkomötet vid tidigare behandling av frågan fortfarande gäller. Motionen ska därför avslås.

Uppsala den 25 september 2014

På Kyrkorättsutskottets vägnar

Anders Roos, ordförande

Migelle Wikström, sekreterare

Beslutande: Anders Roos, ordförande, Jerry Adbo, Maria Lagerman, Sten-Arne Burman, Christina Andersson, Björn Andersson, Berit Bornecrantz Dias, Gunvor Torstensson, Boel Johansson, Sven Esplund, Suzanne Fredborg, Gunilla Blom, Conny Tyrberg, Peder Fohlin och Margareta Karlsson.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Jenny Thor, Sebastian Clausson, Agnetha Eriksson, Manilla Bergström, Sofia Särduquist, Hans Weichbrodt, Claes-Johan Bonde, Christina Blomqvist, Georg Lagerberg, Ingrid Smittsarve, Ann-Christine From Utterstedt, Mikael Eskilandersson, Birgitta Sedin och Bengt-Gunnar Carlsson.

Biskop Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskilt yttrande

Vi instämmer i utskottets förslag om avslag på motion 2014:108 på grund av att frågan är av sådan dignitet att den kräver ytterligare beredning. En sådan översyn kan komma att beröra många områden vad gäller Svenska kyrkans relation till staten.

Däremot anser vi att Svenska kyrkan aktivt måste förbereda sig på en utveckling där dess offentlighetsliga ställning blir liknande den som gäller för andra registrerade trossamfund.

Under de år som gått sedan relationerna mellan Svenska kyrkan och staten förändrades har staten ensidigt fattat beslut som i ett längre perspektiv riskerar att göra lagen om Svenska kyrkan obsolet. Exempel på detta är frågorna kring folkbokföring, nationellt enhetlig begravningsavgift och rätten till tjänstledighet i samband med kyrkliga förtroendeuppdrag.

Vidare anser vi att Svenska kyrkan bör välkomna och eftersträva en utveckling där den utan inblandning från staten själv får definiera sig som kyrka och trossamfund. Svenska kyrkan måste få bestämma över sina egna inre angelägenheter och stå på egna ben.

Suzanne Fredborg, Sven Esplund och Anders Roos

Särskild mening

Vi instämmer i det särskilda yttrande som lämnats av Suzanne Fredborg, Sven Esplund och Anders Roos.

Georg Lagerberg, Claes-Johan Bonde, Sven Ingvar Holmgren, Christina Blomqvist och Hans Weichbrodt

Avskaffa lagen om Svenska kyrkan

Läronämndens yttrande över motion 2014:108

Läronämnden hänvisar till sitt yttrande Ln 2013:14y:

I överensstämmelse med yttrande Ln 2012:10y anför Läronämnden:
”Läronämnden menar att kyrkans relation till staten har läromässiga
implikationer. Denna relation kan rättsligt regleras på olika sätt.”

Uppsala den 26 augusti 2014

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Johan Tyrberg, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson och Jesper Svartvik.